

Keuzenota - maatregelen meerjarenbegroting IJmond Werkt!

Uitwerking van de maatregelen uit categorie 2

Onderdeel 1

Geen beschutte arbeid

Inleiding

De Wsw (Wet sociale werkvoorziening) houdt op te bestaan, maar in het sociaal akkoord is de afspraak gemaakt dat de regionale Werkbedrijven beschut werk gaan realiseren. Over de wijze waarop is nog veel onduidelijk. Het Rijk is nog bezig een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) op te stellen.

Dit type werk is bedoeld voor mensen die niet (met een loonkostensubsidie) bij een gewone werkgever aan de slag kunnen, maar met begeleiding en aanpassingen van de werkplek toch productief kunnen zijn in een beschutte werkomgeving. Het gaat om mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking. Zij hebben meer begeleiding en aanpassing van hun werkplek nodig dan van een reguliere werkgever is te verwachten. Beschut werk kan eenvoudig inpakwerk zijn, maar ook hoogwaardig productiewerk. Mensen die uitvoering geven aan beschut werk zijn in dienst van de gemeente of een reguliere werkgever en krijgen salaris op basis van de cao van de werkgever. Dit is tenminste het wettelijk minimumloon. Behalve bij de eigen werkgever kunnen zij ook bij een andere werkgever aan de slag via detachering. De werknemer blijft dan in dienst van de gemeente of de eigen werkgever. Ook is het mogelijk dat zij pensioen opbouwen over hun loon. Het realiseren van beschut werk of een participatievoorziening is niet alleen een financiële afweging: er zijn ook maatschappelijke baten. Werk biedt zelfstandigheid, ontwikkelingsmogelijkheden, een positief effect op iemands zelfrespect en participatie in de samenleving. Daar komt bij dat thuis zitten vaak andere maatschappelijke kosten veroorzaakt (schulden, huisuitzettingen, overlast, zorgkosten).

Omschrijving

Gemeenten zijn vrij om al dan niet beschut werk als voorziening in te zetten (artikel 10b, eerste lid, Participatiewet). Indien mensen aan het werk kunnen bij een werkgever met loonkostensubsidie wordt dit als eerste ingezet. De beschutte werkplekken zijn bedoeld voor mensen die niet (met loonkostensubsidie) bij een gewone werkgever aan de slag kunnen, maar met begeleiding en aanpassingen van de werkplek toch productief kunnen zijn in een beschutte werkomgeving. Het gaat doorgaans om mensen met een lage loonwaarde (tussen de 20 en 50 procent). De loonwaarde is de waarde van de arbeidsprestatie van een (potentiële) werknemer in een bepaalde functie op een bepaald moment. Landelijk (sociaal akkoord) is afgesproken dat er 30.000 werkplekken moeten worden gerealiseerd. Voor de IJmond betekent dat 57 beschutte werkplekken voor 2020 (zie rapport Berenschot).

Het Rijk stelt in het Participatiebudget middelen beschikbaar om deze beschutte werkplekken te realiseren. Per plek is dat € 14.191 aan loonkostensubsidie en € 8.500 voor begeleiding. Zij hanteert in haar berekeningen een geleidelijke instroom in beschut werken gebaseerd op de situatie dat één derde van de uitstroom van de huidige SW-werknemersbestand vervangen wordt door beschut werkplekken. Het Rijk gaat de omvang nieuwe beschutte arbeid monitoren.

Als bezuinigingsmaatregel is door Berenschot voorgesteld om geen beschut werk uit te voeren. Hiervoor moet dan wel een alternatief geboden worden, wij stellen voor de uitkeringsgerechtigden vier opties voor.

- 1 Iemand geen re-integratietraject aanbieden:
Geen re-integratiekosten.
- 2 Iemand vrijwilligerswerk laten verrichten:
De kosten van begeleiding zijn relatief laag, omdat bijvoorbeeld via Welschap al een structuur van begeleiding aanwezig is.
De exacte kosten om iemand vrijwilligerswerk te laten verrichten is in dit stadium moeilijk vast te stellen. Hiervoor is meer onderzoek nodig. Het is afhankelijk welke organisatie dit zou kunnen uitvoeren. Wordt er een vergoeding gegeven aan de vrijwilliger (€ 1.500 per jaar). De vrijwilliger zou trainingen moeten krijgen en begeleiding. Ook hieraan zijn kosten verbonden.
- 3 Arbeidsmatige dagbesteding aanbieden:
De kosten voor een participatievoorziening (arbeidsmatige) dagbesteding kunnen hoger zijn dan voor beschut werk omdat er niet of nauwelijks opbrengsten zijn, maar wel begeleidingskosten. Deze doelgroep heeft namelijk altijd begeleiding nodig om actief te zijn. Ook deze participatievoorziening is nooit voltijds. Vier halve dagen dagbesteding is doorgaans duurder dan vier hele dagen beschutte arbeid.
- 4 Afgbakende doelgroep beschutte arbeid aanbieden. Dus niet alle 57 banen invullen die voor de IJmond berekend zijn.

Argumenten geen beschutte arbeid

Bij het realiseren van een beschutte werkplek gaat de gemeente een arbeidsovereenkomst aan met de kandidaat en betaalt, in de rol van werkgever, netto loon, bruto belasting en overige werkgeverlasten. Instroom vindt plaats op het niveau van het wettelijke Minimumloon (WML). Hierdoor zijn de kosten voor de gemeente hoger dan het verstrekken van een uitkering.

De re-integratiekosten voor begeleiding en aanpassing van de werkplekken zijn relatief hoog. Een groot deel van het steeds kleiner wordende Participatiebudget gaat dan vastzitten in de mensen die hun leven lang ondersteund moet worden zodat je een andere groep minder ondersteuning kunt bieden.

Op het moment dat er geen beschutte arbeid wordt aangeboden vanuit de gemeente komt iemand in een van de genoemde opties. Zie voor verdere toelichting de benoemde risico's.

Argumenten wel beschutte arbeid

Een beschutte plek wordt vrijwel altijd in deeltijd ingevuld, waardoor de kosten lager uitvallen. Wanneer er bij beschutte arbeid opbrengsten worden gerealiseerd uit productie, kan een gedeelte van de begeleidingskosten worden terugverdiend. Daarbij geldt hoe meer loonwaarde iemand heeft, hoe groter de productie opbrengst is. Voorkomen moet worden dat er alleen 'kansrijken' geplaatst worden, gezien vanuit bedrijfseconomisch perspectief er dient tevens aandacht te zijn voor mensen met een lagere loonwaarde.

Er dient onderzocht te worden of er taken zijn, die uitgevoerd moeten worden door de gemeente/overheidsinstellingen die, mogelijk ondergebracht kunnen worden bij IJmond Werkt!. Bijvoorbeeld uitvoeren onderhoud groenwerkzaamheden, cateringwerkzaamheden. Ook dient er kritisch gekeken te worden of alle bedrijven van IJmond Werkt! afgestoten moeten worden. Welke geschikt (winstgevend) zijn en eventueel gehandhaafd kunnen worden voor het invullen van beschut werk.

Ook kan er gedacht worden om de doelgroep die in aanmerking zou kunnen komen specifieker te maken. Mensen met < 30% verdienvermogen zouden dan bijvoorbeeld begeleid worden naar (arbeidmatige) dagbesteding, kandidaten met 40% verdienvermogen naar beschut werk en kandidaten vanaf 50% zoveel mogelijk begeleiden naar een garantiebaan. Op deze manier zou je dan in kunnen zetten op maximaal één derde van de beoogde banen geschetst door Berenschot. Er van uitgaande dat de doelgroep normaliter werkzoekenden zijn met een verdienvermogen tussen de 30- 50% die duurzaam ondersteuning nodig hebben.

Het realiseren van beschut werk of een participatievoorziening is niet alleen een financiële afweging, er zijn maatschappelijke baten. Werk biedt zelfstandigheid, ontwikkelingsmogelijkheden. Mogelijk kan iemand na een paar jaar ervaring doorstromen naar het bedrijfsleven om daar met loonkostensubsidie aan de slag te gaan en dit heeft een positief effect op iemands zelfrespect en 'echte' participatie in de samenleving.

Bij dagbesteding en vrijwilligerswerk moet voorkomen worden dat de voorzieningen te vrijblijvend worden. Er moeten goede en degelijke afspraken gemaakt worden met de aanbieders van deze voorzieningen. Het moet gaan voorzien in een structurele sociale participatie in de samenleving.

Risico's bij beschut werk:

Gemeenten gaan arbeidsovereenkomsten aan. Dreiging onbetaalbare CAO, pensioenkosten.

Kosten voor inkomensvoorziening voor de gemeente hoger dan het verstrekken van een uitkering

Gelet op de gemiddelde lage loonwaarde is de kans aanwezig dat de kosten voor beschut werk hoger uitvallen dan waar het rijk middelen voor beschikbaar stelt.

Structurele hoge begeleidingskosten betaald uit het re-integratiebudget.

Veelal fulltime of zoveel uur als mogelijk actief.

Lage sociale risico's: geen extra risico's op maatschappelijke en sociale problemen.

Risico's bij dagbesteding:

Geen arbeidsovereenkomst, kosten inkomensvoorziening blijven op bijstandsniveau (uitkering).

Structurele hoge begeleidingskosten betaald uit het budget integratie uitkering sociaal domein.

4 dagdelen per week actief. Vier ochtenden dagbesteding is qua begeleidingskosten bijna net zo kostbaar als vier hele dagen beschut werk.

Lage sociale risico's: geen extra risico's op maatschappelijke en sociale problemen.

Risico's bij vrijwilligerswerk:

Geen arbeidsovereenkomst, kosten inkomensvoorziening blijven op bijstandsniveau (uitkering).

Structureel begeleidingskosten betaald uit het budget integratie uitkering sociaal domein, wanneer de gemeente dit gaat uitvoeren.

Inzet qua uren per week variabel.

Hogere sociale risico's: thuis zitten brengt vaak maatschappelijke en sociale risico's met zich mee, zoals schulden, huisuitzettingen, overlast, zorgkosten).

Risico's bij alleen uitkering:

Geen arbeidsovereenkomst, kosten inkomensvoorziening blijven op bijstandsniveau (uitkering).
Geen begeleidingskosten.
Zeer hoge sociale risico's: thuis zitten brengt vaak maatschappelijke en sociale risico's met zich mee, zoals schulden, huisuitzettingen, overlast, zorgkosten).

Financiële/ personele consequenties

Het niet invullen door IJmond Werkt! van de beschutte werkplekken leidt tot een besparing bij IJmond Werkt! van € 484.500 in 2020 en structureel € 1.836.000 op het re-integratiebudget in de begeleidingskosten. De loonkosten, zijn ook hoger dan de kosten voor een uitkering.

Bij het invullen van dagbesteding gaan wij uit van het laagste tarief dat wordt gehanteerd bij dagbesteding € 30,00 per dagdeel. Dit omdat het gaat om een groep die in vergelijking met de traditionele doelgroep van dagbesteding het minste begeleiding nodig zal hebben, maar niet zonder begeleiding zal kunnen. De gemiddelde kosten van dagbesteding bedraagt € 45,00 per dagdeel (gegevens WMO uitbestedingen). Wanneer wij uitgaan van € 30,00 per dagdeel komen de begeleidingskosten op jaarbasis op € 6.250. Uitgaand van € 6.250 per plek, leidt het inzetten op arbeidsmatige dagbesteding tot een extra kostenpost voor de gemeente vanuit het budget integratie uitkering sociaal domein (kosten zijn IJmondiaal) van € 356.300 in 2020 en € 1.350.000 structureel.

Het afbakenen van de doelgroep zou waarschijnlijk betekenen dat één derde van de doelgroep beschutte arbeid wordt aangeboden. Dit zou betekenen dat de besparing voor IJmond Werkt! lager uitvalt.

Bij het invullen van vrijwilligerswerk of dagbesteding via de gemeente, brengt dit extra kosten met zich mee voor de uitvoering bij de gemeente. Deze extra kosten drukken op het budget integratie uitkering sociaal domein. De kosten voor vrijwilligerswerk zullen daarbij beduidend minder zijn dan de kosten voor dagbesteding.

Wanneer mensen worden begeleid naar een garantiebaan, betekent dat door IJmond Werkt! een ander traject wordt ingezet.

	2020	structureel
Geen beschutte arbeid	€ 485.000	€ 1.836.000

Onderdeel 2

Volume 'begeleiding regulier' beperken

Inleiding/ omschrijving

De huidige intensieve begeleiding aan klanten met een arbeidsbeperking wordt beperkt tot het aantal arbeidsplaatsen Wsw (momenteel 648). Dit betekent dat onder andere voor de nieuwe instroom jonggehandicapten grotendeels alleen de reguliere begeleiding van IJmond Werkt! beschikbaar is. Wat inhoudt dat deze groep mensen moet meedraaien in reguliere groepstrainingen en meedoen aan regulieren (groeps) gesprekken. Deze trainingen zijn ontwikkeld voor mensen zonder beperking.

Argumenten om niet voor deze maatregel te kiezen

Een groeiende groep arbeidsbeperkten zal dan niet intensief begeleid worden, waardoor een aanzienlijk deel van hen door IJmond Werkt! zal worden terugverwezen naar de gemeenten. Door de beperkte beschikbaarheid aan personele inzet bij de gemeenten, zal een deel van hen niet begeleid (kunnen) worden.

Begeleiding is een belangrijke voorwaarde voor iemand met een arbeidsbeperking om succesvol te zijn op een werkplek. Het wordt bij gebrek aan begeleiding daardoor lastiger om de garantiebanen succesvol in te vullen.

Deze maatregel treft niet alleen de jonggehandicapten die via het UWV bij de gemeente terecht komen, maar ook mensen met een beperking die zich direct bij de gemeente melden voor een bijstandsuitkering. Deze mensen hebben in eerste instantie geen 'label' als arbeidsbeperkte, maar kunnen wel degelijk als

zodanig worden aangemerkt. De maatregel treft dus waarschijnlijk een grotere groep mensen dan in eerste instantie doet vermoeden. En uiteindelijk zal deze maatregel niet voordeliger zijn, want velen zullen langdurig in een uitkeringssituatie komen en verder van de arbeidsmarkt afraken. Daarnaast leert de ervaring dat er door hen een grotere aanspraak zal worden gemaakt op de zorg.

Argumenten om wel voor deze maatregel te kiezen

De financiële besparing op het budget van IJmond Werkt!

Risico's

Er is een gemiddeld risico dat de druk op de uitgaven aan de inkomenskant (I-deel) toeneemt.

Doordat een groep arbeidsbeperkten niet door IJmond Werkt! of de gemeente kan worden begeleid, is de kans groter dat deze groep mensen geen betaalde arbeid krijgt. Hierdoor is een risico dat de druk op de Wmo (dagbesteding) toeneemt.

Financiële/ personele consequenties

De besparing bedraagt € 808.000,- in 2020 en € 1.648.000,- structureel.

Onderdeel 3

Geen reguliere begeleiding en loonkostensubsidie voor niet-uitkeringsgerechtigden (nugger)

Inleiding/ omschrijving

Een nugger is iemand die jonger is dan de pensioengerechtigde leeftijd, die als werkzoekende bij het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV) staat geregistreerd en die geen recht heeft op een uitkering of arbeidsondersteuning op grond van de Participatiewet of de overige benoemde wetten in artikel 6, lid 1a, Participatiewet. Denk bij een nugger bijvoorbeeld aan iemand die vrijwillig ontslag heeft genomen, een huisvrouw die wil herintreden in het arbeidsproces of een ondernemer die is gestopt met zijn bedrijf.

Nuggers (werkzoekenden) vormen een diverse groep. Iedere nugger is uniek en ervaart andere obstakels op de weg naar werk. In totaal gaat het in de IJmond om 399 mensen.

Er wordt aangenomen dat 10% van de mensen die begeleid worden een niet-uitkeringsgerechtigde zijn, zo blijkt uit landelijke cijfers die Berenschot heeft gebruikt voor het onderzoek. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het verstrekken van hulp aan nuggers die moeite hebben met het vinden van werk. Nuggers die ondersteuning nodig hebben kunnen daarom een re-integratietraject ontvangen.

Loonkostensubsidie kan als instrument ingezet worden voor mensen die niet het Wettelijk minimumloon kunnen verdienen als zij niet voltijds zouden werken.

De colleges hebben ingevolge de wet de opdracht ook voor niet-uitkeringsgerechtigden ondersteuning te bieden bij arbeidsinschakeling. Hiervoor zijn bij verordeningen Participatiewet regels vastgesteld waarbij expliciet aandacht wordt geschonken aan een evenwichtige aanpak van de in de wet genoemde groepen waaronder de niet-uitkeringsgerechtigde. Juist voor deze groep maakt de gemeente kenbaar wat zij van gemeente kunnen verlangen. In de re-integratieverordening artikel 2 lid 5 is ook opgenomen dat het college bij het bepalen van de voorziening prioriteiten mag stellen vanuit financiële overwegingen of in verband met maatschappelijke, economische en /of conjuncturele ontwikkelingen.

Als bezuinigingsmaatregel is door Berenschot voorgesteld om geen reguliere begeleiding en geen loonkostensubsidie aan te bieden aan nuggers.

Gemeenten blijven echter verantwoordelijk voor het verstrekken van hulp aan nuggers als hij/zij aangeeft behoefte te hebben aan een re-integratietraject. Als alternatief zou er wel een aangepast traject kunnen worden aangeboden. Denk hierbij aan ondersteuning bij het aanpassen van een Curriculum Vitae (CV) en of sollicitatiebrief of het bijwerken van een LinkedIn profiel. Of bijvoorbeeld het volgen van eenmalige training in plaats van een reeks van tien trainingen, wanneer blijkt dat een training voldoende is.

Argumenten om niet in te stemmen met deze maatregel

Re-integratietrajecten leveren een positieve bijdrage aan de kans op het vinden van werk. Op dit moment heeft iedere nugger de mogelijkheid zich te melden bij IJmond Werkt! voor een re-integratietraject. Het inzetten van een re-integratietraject en loonkostensubsidie verhoogt de kans van een nugger (die tot op dat moment nog niet was uitgestroomd) om werk te vinden.

Met het inzetten van loonkostensubsidie en begeleiding kan voorkomen worden dat een deel van de nuggers doorstroomt naar de bijstand. Daarbij opgemerkt dat dit slechts om een beperkte groep van het

totaal aantal nuggers gaat.

Argumenten om in te stemmen met deze maatregel

Nug-periodes duren vaak kort. Binnen een half jaar zijn 8 van de 10 nuggers niet meer geregistreerd als nugger. De helft heeft werk gevonden. De andere helft trekt zich terug van de arbeidsmarkt of ontvangt een bijstandsuitkering.

Er zijn voor de nugger drie substantiële mogelijkheden waar ze naartoe gaan:

- 1 Bijstand
- 2 Werk (dit betreft de grootste groep)
- 3 Non-participatie

Met het inzetten van een loonkostensubsidie zou je het effect van doorstromen naar werk kunnen vergroten. Echter is er bij de nugger geen besparing op een eventuele uitkering aanwezig aangezien het om een niet uitkeringsgerechtigde gaat.

Voor 2015 is er volgens het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een bedrag toegevoegd aan het inkomensdeel voor het betalen van loonkostensubsidies. Dit betreft tevens een deel voor de niet-uitkeringsgerechtigden. Daarbij is uitgegaan van een gemiddelde loonkostensubsidie van € 12.000 euro per niet-uitkeringsgerechtigde. In het rapport van Berenschot wordt uitgegaan van een gemiddelde loonkostensubsidie van € 10.000 (besparing op het inkomensdeel).

Risico's

Gemeenten blijven verantwoordelijk voor het verstrekken van hulp aan nuggers als hij/zij aangeeft behoefte te hebben aan een re-integratietraject, nogmaals: dit zou een aangepast traject kunnen zijn. Hierbij aandacht voor "jongeren" die geen aanspraak maken of hebben op een uitkering en nog geen opleiding hebben afgerond of werkervaring hebben opgedaan.

Financiële/ personele consequenties

Deze maatregel leidt tot een besparing, zowel in het re-integratiebudget als in het inkomensdeel. Re-integratie: uitgaande dat IJmond Werkt! € 4.000 begeleidingskosten besteedt aan een nugger leidt dat volgens het rapport van Berenschot tot een besparing van € 160.000 in 2020 en € 638.000 structureel. Inkomensdeel: door het niet inzetten van loonkostensubsidie voor de nuggers leidt tot een besparing van € 399.000 in 2020 en € 1.595.000 structureel.

	2020	structureel
Geen begeleiding voor nuggers	€ 160.000	€ 638.000
Geen LKS voor nuggers (I-deel)*	€ 399.000	€ 1.595.000
Totaal geen begeleiding/LKS	€ 559.000	€ 2.233.000

Onderdeel 4

Alleen perspectiefrijken naar IJmond Werkt!

Inleiding/ omschrijving

Met alleen perspectiefrijken wordt de groep mensen bedoeld met recht op een uitkering en een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt.

In 2014 hebben 2210 mensen zich gemeld bij de toegangspoort van IJmond Werkt!. Voor een groot deel van deze groep mensen is het re-integratietraject vroegtijdig geëindigd. Hiervoor zijn 3 oorzaken geweest:

1. uiteindelijk geen recht op een uitkering (bijvoorbeeld door recht op een voorliggende voorziening) (in 2014 waren dit 533 mensen);
2. doorstroom naar Zorg (in 2014 waren dit 124 mensen);
3. terugmelding naar de gemeente (in 2014 waren dit 450 mensen).

Door het optimaliseren van de dienstverlening kunnen we de doelgroep beter bedienen, waardoor IJmond

<p>Werkt! haar dienstverlening kan inzetten voor diegenen die het nodig hebben. Hierdoor worden de middelen van IJmond Werkt! efficiënter en doelmatiger ingezet. Deze maatregel leidt tot een besparing van € 221.000 per jaar (voornamelijk in de formatie).</p>									
<p>Argumenten om het te doen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Financiële besparing - Mensen hoeven niet onnodig op traject - Verbetering van de dienstverlening 									
<p>Risico's Het proces rondom de toegang IJmond Werkt! moet worden gewijzigd. Een wijziging van een proces kost tijd en zou de gemeente fte kunnen kosten.</p>									
<p>Financiële/ personele consequenties Nadat deze maatregel volledig is ingevoerd, zal dit betekenen dat het instroomaantal binnen IJmond Werkt! met 50% zal gaan afnemen (cijfers 2014: 1107 van de 2210). Hierdoor zal IJmond Werkt! haar re-integratie dienstverlening nog gericht kunnen gaan inzetten op de kansrijke klanten, waardoor verwacht wordt dat er meer mensen zullen uitstromen. Ervan uitgaande dat deze 1107 mensen geen sneltoets en intake werk meer krijgen wordt verwacht dat dit gaat leiden tot een besparing van € 221.000 per jaar (voornamelijk in de formatie).</p>									
<p><u>Conclusie Berenschot:</u></p> <table> <tr> <td>Geen recht uitkering / voorliggende voorz./ ziekte> 3mnd/ overleden</td> <td style="text-align: right;">533</td> </tr> <tr> <td>Doorstroom naar zorg</td> <td style="text-align: right;">124</td> </tr> <tr> <td>Terugmelding gemeente</td> <td style="text-align: right;">450</td> </tr> <tr> <td>Totaal aantal</td> <td style="text-align: right;">1107</td> </tr> </table>		Geen recht uitkering / voorliggende voorz./ ziekte> 3mnd/ overleden	533	Doorstroom naar zorg	124	Terugmelding gemeente	450	Totaal aantal	1107
Geen recht uitkering / voorliggende voorz./ ziekte> 3mnd/ overleden	533								
Doorstroom naar zorg	124								
Terugmelding gemeente	450								
Totaal aantal	1107								